

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

Ärendenummer
NV-06912-24

Naturvårdsverkets riktlinjer för utformning av jakttider - Ramar och principer

I detta dokument beskrivs Naturvårdsverkets riktlinjer för utformning av jakttider vid Naturvårdsverkets översyn 2024 - 2026.

Innehåll

1. Inledning	3
2. Riktlinjer vid utformning av jakttider	3
2.1. Juridiska jakttidsramar	4
2.1.1. Förutsättning och villkor för allmän jakttid	4
2.2. Biologisk jakttidsram	5
2.3. Principer enligt strategi för svensk viltförvaltning	5
2.4. Övriga principer vid utformning av jakttider	5
2.5. Skyddsjakt på enskilds initiativ	6

1. Inledning

Bestämmelserna om jakttider är centrala verktyg i viltförvaltningen och jakttiderna regleras i huvudsak genom jaktförordningens bilagor.

Enligt strategin för svensk viltförvaltning innebär en hållbar viltförvaltning att ständigt balansera mellan brukande och bevarande av vilt och att hitta sätt att hantera både möjligheter och problem som viltet orsakar. Viltförvaltningen ska vara lärande – den ska hela tiden utvecklas genom ny kunskap och anpassas till förändringar som sker i naturen och i samhället.

Naturvårdsverket ansvarar för att se över de jakttider som regleras i jaktförordningen och ska vid behov föreslå ändringar till regeringen. En översyn ska göras minst vart sjätte år¹.

Detta dokument beskriver de riktlinjer som används vid Naturvårdsverkets översyn av jakttider som genomförs under perioden 2024 - 2026.

2. Riktlinjer vid utformning av jakttider

Riktlinjer för utformning av jakttider baseras på ett antal ramar och principer. Det handlar om biologiska ramar, såsom en arts parnings- och uppfödningssperiod, samt legala ramar såsom förordningar och internationella överenskommelser som Sverige förbundit sig till, vilket bland annat innebär de direktiv som meddelats av EU. Inom dessa ramar kan jakttidernas längd och när under året de gäller utformas utifrån ett antal principer, varav en del kan vägas mot varandra. Principerna är inte rangordnade utan är listade utan inbördes ordning.

Vid översynen av jakttider görs en samlad bedömning för respektive art utifrån följande ramar och principer:

- **Juridiska jakttidsramar**
Anger styrande ramar för jakttidernas utformning i form av nationell lagstiftning och de internationella överenskommelser som Sverige förbundit sig att följa. Dessa styrande bestämmelser måste följas och kan inte vägas bort i förhållande till andra ramar och principer.
- **Biologisk jakttidsram**
Anger de gränser inom vilka jakttiden för varje art kan sättas med hänsyn till biologiska/reproduktionsmässiga faktorer. Den biologiska jakttidsramen kan undantagsvis behöva åsidosättas när det finns starka motiv utifrån ett samhälleligt perspektiv.
- **Principer enligt strategi för svensk viltförvaltning²**
Anger de för jakttidernas utformning mest relevanta delarna av strategi för svensk viltförvaltning.
- **Övriga principer**

¹ 2 § tredje stycket jaktförordningen (1987:905).

² Strategi för svensk viltförvaltning 2022-2029 (naturvardsverket.se).

Anger ett antal viktiga aspekter utöver ovanstående att ta hänsyn till när jakttiderna utformas.

2.1. Juridiska jakttidsramar

De juridiska ramarna för jakttidernas utformning utgörs av nationell lagstiftning och de internationella överenskommelser som Sverige förbundit sig att följa, bland annat de direktiv som meddelats av EU. Följande är av stor betydelse att ta hänsyn till när jakttiderna ska utformas:

- EU:s naturvårdsdirektiv fågeldirektivet³ och art- och habitatdirektivet⁴.
- Viltet är fredat och får endast jagas om det görs undantag från fredning med stöd av jaktlagstiftningen⁵.
- Viltet ska vårdas i syfte att:
 - bevara de viltarter som tillhör landets viltbestånd och de fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet, och
 - främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna⁶.
- Jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara⁷.
- Markägaren och jakträttshavaren svarar för att jakten anpassas efter tillgången på vilt⁸.

2.1.1. Förutsättning och villkor för allmän jakttid

Jakt på viltarter vars beståndsstorlek och utbredning så medger kan bedrivas som allmän jakt under allmän jakttid. Allmän jakt på en art innebär att jakt är tillåten under de tider av jaktåret (1 juli - 30 juni) som anges i bilaga 1 till jaktförordningen. Allmän jakttid är grunden i den svenska viltförvaltningen och om någon annan form av jakt tillämpas bör undantaget motiveras. Vissa arter anses så skyddsvärda att jakt endast kan tillåtas undantagsvis, till exempel i syfte att förhindra skador av vilt. Vilka arter som kan vara möjliga att jaga under allmän jakttid regleras i viss mån i EU:s naturvårdsdirektiv fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet. I dessa direktiv framgår också vissa villkor för hur jakten får genomföras.

För att en fågel ska kunna tillåtas för allmän jakt förutsätts att arten exempelvis är listad i fågeldirektivets bilaga 2 del 1 eller del 2 med angivande att arten får jagas i Sverige⁹. Om allmän jakt kan tillåtas ska den utformas i enlighet med fågeldirektivets krav och jaktsäsongen ska fastställas med hänsyn till följande¹⁰:

- Stannfåglar får inte jagas under uppfödningssäsongen eller under häckningens olika stadier.
- Flyttfåglar får inte jagas under häckningen eller under återvändandet till häckningsplatserna.

Ytterligare vägledning och riktlinjer rörande fågeldirektivet är också relevant att ta i beaktning vid bedömning om en art kan tillåtas för allmän jakt eller inte.

³ Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar.

⁴ Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

⁵ 3 § jaktlagen (1987:259).

⁶ 4 § jaktlagen (1987:259).

⁷ 27 § jaktlagen (1987:259).

⁸ 4 § jaktlagen (1987:259).

⁹ ”J” i bilaga 1 till artskyddsförordningen.

¹⁰ Artikel 7.4. Kapitel 2.5 i Vägledning för jakt enligt rådets direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar.

Däggdjur som är listade i följande bilagor till art- och habitatdirektivet kan inte tillåtas för allmän jakt:

- bilaga 2 och som är föremål för Natura 2000-utpekande, och
- bilaga 4a.

Däggdjur som är upptagna i art- och habitatdirektivets bilaga 5a kan tillåtas för allmän jakt under förutsättningen att en gynnsam bevarandestatus kan upprätthållas för arten i dess naturliga utbredningsområde.

2.2. Biologisk jakttidsram

Den biologiska jakttidsramen anger tidsramen för när det är möjligt att undanta en art från fredningsbestämmelserna för jakt och jaktträning med hund ur biologiskt, exempelvis reproduktionsmässigt, perspektiv. Skillnaderna i fråga om bland annat naturtyper och klimat är avsevärda i Sverige, vilket till exempel innebär att de biologiska förutsättningarna för en viltart är annorlunda i norra delarna av landet än i södra. Den biologiska jakttidsramen kan också variera med avseende på djurens kön och ålder samt när det gäller vilken jaktmetod som är lämplig.

En utgångspunkt för den biologiska jakttidsramen är att vilt inte ska jagas under parnings- och uppfödningstidperioder. Hundträning och jakt med hund kan påbörjas tidigast när ungdjuret klarar en kortvarig separation från föräldradjuret. För vissa arter kan hänsyn behöva tas till artens behov av födosök och vila över dygnet när jakttiderna utformas.

En utgångspunkt för fåglarnas biologiska jakttidsram är *Huntable bird species under the Birds Directive - Scientific overview of the periods of return to their rearing grounds and of reproduction in the Member States Volume 1*¹¹.

2.3. Principer enligt strategi för svensk viltförvaltning

Följande principer, med utgångspunkt i strategi för svensk viltförvaltning, ska ligga till grund för jakttidernas utformning:

- Brukandet av vilt som resurs ska främjas i hållbar balans med behovet att bevara.
- Viltförvaltningen ska vara adaptiv. Det innebär att den hela tiden ska utvecklas genom ny kunskap och anpassas till förändringar som sker i naturen och samhället.
- Beslut inom viltförvaltningen ska baseras på bästa tillgängliga kunskap.
- Allmän jakt och licensjakt¹² ska vara förstahandsvalet för att kontrollera viltstammarna och jakttiderna ska möjliggöra en hållbar beskattning och etisk, ansvarsfull jakt.
- De skador och problem som viltet orsakar ska begränsas.
- Viltförvaltningen behöver balansera perspektiv med olika tidshorisonter så att det som är kortsiktigt önskvärt också är rimligt på längre sikt.

2.4. Övriga principer vid utformning av jakttider

¹¹ Huntable bird species under the BD - Introduction SV: (europa.eu).

¹² Jakt på en art efter tillstånd från en myndighet. Som huvudregel reglerar myndigheten också tid, område och antal.

Utöver de juridiska och biologiska ramarna och strategi för svensk viltförvaltning finns ett antal övriga principer att ta hänsyn till när jakttiderna utformas:

- Jakttiderna ska utformas efter normala förhållanden¹³.
- Jakttiderna bör så långt som möjligt synkroniseras i landet. Det innebär att start och slutdatum bör vara enhetliga över så stora geografiska områden som möjligt.
- Jakttiden ska anpassas om jakt är en kritisk faktor för upprätthållandet av en arts beståndsstatus nationellt.
- Hänsyn ska tas om jakt efter en jaktbar art innebär risk för förväxling med annan särskilt skyddsvärd art vars beståndsstatus skulle kunna påverkas vid störning eller avskjutning.
- Jakt som syftar till att gynna andra arter ska kunna bedrivas när det är lämpligt och under förutsättning att legal grund finns för jakten.
- Nyetablering av främmande vilt i Sverige ska förhindras. Artdatabankens lista för risk-klassificering¹⁴ bör vara vägledande. Jakttidens utformning bör baseras på artens ursprung och spridningssätt.
- Hänsyn kan tas till de övriga nordiska ländernas jakttider.
- Om det finns anledning att ändra en jakttid ska konsekvenserna av ändringen vägas mot de nackdelar som kan uppstå till följd av förändringen.

2.5. Skyddsjakt på enskilds initiativ

Skyddsjakt är jakt som bedrivs under vissa villkor för att förhindra skador som viltet orsakar, till exempel för att hindra gäss att äta stora mängder grödor.

Det finns viss möjlighet för enskild att vid givna villkor fatta beslut om skyddsjakt på eget initiativ. Detta framgår av 26 § jaktförordningen samt i bilaga 4 till jaktförordningen. En bedömningsgrund för förändringar, som exempelvis införande av en ny art i bilaga 4, är i vilken omfattning sådan skyddsjakt beviljas av länsstyrelsen¹⁵. Vidare måste också de krav som följer av fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet vara uppfyllda.

Främmande och invasiva arter ska när det gynnar artens begränsning som regel vara tillåtna för skyddsjakt på enskilds initiativ året runt. Bedömning utifrån artspecifika egenskaper avgör lämpligheten för respektive art.

¹³ Länsstyrelsen har möjlighet att införa tillfälliga begränsningar:

2 § Jaktförordning: Om det behövs med hänsyn till snö-, is- eller temperaturförhållandena får länsstyrelsen besluta om begränsning av den allmänna eller särskilda jakttiden för en viss viltart.

19 § Jaktförordning: Om det behövs till skydd för viltet eller av annat särskilt skäl, får länsstyrelsen besluta om hundar som förföljer vilt, tillsyn och koppling av hundar.

¹⁴ Riskklassificering av främmande arter | Externwebben.

¹⁵ För att länsstyrelsen ska kunna bevilja skyddsjakt ska kriterierna i 23 a § jaktförordningen vara uppfyllda. Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skyddsjakt ISBN 978-91-620-6568-3 (naturvardsverket.se) är vägledande för dessa skyddsjaktsbeslut.